

ELŐSZÓ

A negyedik szegedi vallási néprajzi tematikus konferencia a Szentháromság tiszteletével, a tisztelet történeti és művelődéstörténeti kérdéseivel, a népi vallásságban elfoglalt helyével és szerepével foglalkozott. Az előadások tanulmányá átdolgozott kötetét tartja kezében a tisztelt Olvasó.

A szegedi konferencia-sorozatnak van egy tudatos kialakított íve. Remélem, visszatekintve, ez mások előtt is nyilvánvaló: az Istenkereső, majd a keresztény erényeket hősi fokon megélt emberektől és a katolicizmusban különösen erős Mária- és szenttisztelettől jutottunk el 1998-ban a kereszténységnek teológiaiilag is számos megválaszolatlan vagy megválaszolhatatlan kérdést tartalmazó nagy misztériumáig, a Szentháromság-tanig.

A katolikus egyház, készülve megváltásunk 2000. jubileumi évére, az addig tartó három évet a Szentháromságos Egyisten személyeinek: az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek szentelte. A tanulmánykötet írásai ezt a nagy misztériumot vizsgálják, megjelenését és emberi módon való elképzelését, a tisztelet és a kultusz formáit mutatják be. Nem teológiai szempontból. Nem foglalkoznak tehát szerzőink a Szentháromságtan, a trinitológia történetével, dogmatörténetével, sem az egyháztörténetben játszott szerepével, a Szentháromságot elutasító eretnekségekkel, vagy a velük szemben megfogalmazott tanításokkal.

De ugyanígy nem vizsgálják a trinitas-fogalom kereszténység előtti, vagy kereszténységen kívüli formáit, a mitológiai istentriászokat, vagy egyáltalán a hármasságnak szimbolikus értelmezését. Jóllehet, ez utóbbi gondolatkörből bizonyára sok mindent felhasznál gondolkodásunk. Elég csak a hármasságra, mint az első tökéletes számra gondolni, amelyben együtt van a kezdet, a közép és a vég. Így alkotva meg a tökéletességet. Ezt egy kissé már fel tudjuk fogni, mint ahogy az ember idő-fogalmában is tapasztaljuk a múlt – jelen – jövő hármasságát.

A néprajzi közgondolkodás elsősorban a szegedi tájra és Szeged városára nézve tartja tipikusnak a napsugaras házoromdíszek meglétét, amely mögött a templomi ábrázolásokból közismert Isten-szem állhat. Tudjuk, a napsugaras házoromdíszek Szegeden kívül sokkal nagyobb térségben, s nemcsak katolikus közösségekben található meg. Ugyanakkor tudva vagy tudattalanul jól kifejezik azt a mentalitást, amely az emberi életnek a lakóházban megfogalmazódó teljességét (születés – élet – halál) a gondviselő Istenre bízva, hagyja.

A tanulmányok szerzői a Szentháromságot realitásnak fogják fel, s azt vizs-

gálják, hogy ezt a hittitkot hogyan élte meg a múlt, a közelmúlt vagy éli meg napjaink embere mindennapi vallásgyakorlásában, az ünnepek emelkedett hangulatában, s hogyan fejezi ki mindezt a képzőművészetben, a költészetben, a zenében; hogyan van jelen a Szentháromság és egyes személyei az Atya, a Fiú és a Szentlélek történeti koronként más-más formát mutató tisztelete, kultusza, vagy ennek egy részlete, vallásos gondolkodásunkban, kultúránkban.*¹

A konferenciát Gyulay Endre szeged-csanádi megyéspüspök köszöntötte. A tudományos program részeként – immár hagyományosan – a Győri Bencés Templom Kamarakórusa adott hangversenyt Jáki Sándor Teodóz OSB karnagy vezetésével.

Barna Gábor

---

¹ Másutt megjelent tanulmányok:

S. Lackovits Emőke: „Ó, áldandó Szentháromság...” Szentháromság tisztelete és ábrázolásai a bakonyi és a Balaton-felvidéki vallásos népeletben. *Veszprém Megyei Múzeumi Közlemények* 22. (2002) 159-177.

Liszka József: „Növekszik, mint a prágai Jézuska ruhája...” Kísérlet egy proverbium művelődéstörténeti hátterének megvilágítására, in: *Mir – susné – hum. Tanulmánykötet Hoppál Mihály tiszteletére*. Szerk. Csonka-Takács Eszter – Czövek Judit – Takács András, Budapest, 2002. 157-162.